

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ภาครัฐ (ITA)

อัมพิกา อภิชัยบุคคล

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านบริหารจัดการด้านพลังงานปริมาณ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร(ก.พ.ร.)

สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ

(เผยแพร่ www.oap.go.th กุมภาพันธ์ 2561)

หลักการและเหตุผล

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้พัฒนาเครื่องมือการประเมินเชิงบวก เพื่อเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตและเป็นกลไกการสร้างความตระหนักให้หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานอย่างโปร่งใสและมีคุณธรรมโดยใช้ชื่อว่า “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)” ซึ่งได้เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

ปัจจุบัน การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เป็นส่วนหนึ่งของระบบนำองค์กร และถูกกำหนดเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งถือเป็นการยกระดับให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐให้เป็น “มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุก” ของหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ

หลักการประเมิน

กรอบการประเมิน ITA แบ่งออกเป็น 5 ดัชนี ดังนี้

1. ดัชนีความโปร่งใส (Transparency Index)
2. ดัชนีความพร้อมรับผิด (Accountability Index)
3. ดัชนีความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน (Corruption Index)
4. ดัชนีวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร (Integrity Culture Index)
5. ดัชนีคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน (Work Integrity Index)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ITA มี 3 เครื่องมือ คือ

1. แบบสำรวจหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Integrity and Transparency Assessment: EBIT) เป็นการประเมินจากระบบการดำเนินงานของหน่วยงานที่มีหลักฐานอ้างอิง
2. แบบสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน (Internal Integrity and Transparency Assessment: IIT) เป็นการสำรวจความคิดเห็น โดยจะจัดเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
3. แบบสำรวจความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก (External Integrity and Transparency Assessment: EIT) เป็นการสำรวจความคิดเห็น โดยจะจัดเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงาน

บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เตรียมพร้อมรับการประเมิน

- **ผู้บริหารของหน่วยงาน** นอกจากผู้บริหารจะต้องมุ่งมั่นบริหารงานตามภารกิจให้บรรลุตามภารกิจของหน่วยงานแล้ว ก็จะต้องยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมด้วย เนื่องจากในการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้มีการปรับเกณฑ์การประเมินให้เป็นการกำหนดมาตรการหรือกลไกเชิงระบบเพื่อให้เกิดการป้องกันการทุจริต การสร้างความปลอดภัยในการดำเนินงาน และส่งเสริมคุณธรรมในการปฏิบัติงานและการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารของหน่วยงานจะต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาวิเคราะห์และพิจารณากรอบแนวทางและขั้นตอนในแต่ละมาตรการหรือกลไกเชิงระบบ รวมทั้งผู้บริหารของหน่วยงานยังมีบทบาทอย่างมากในการนำผลการประเมินไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณธรรมและความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น
- **เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน** นอกจากจะต้องยึดหลักการความโปร่งใส ไม่ปิดบังหรือบิดเบือนข้อมูลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้รับบริการ ปฏิบัติงานอย่างเต็มประสิทธิภาพและเป็นไปตามคู่มือหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ไม่ใช้อำนาจหน้าที่อย่างไม่เป็นธรรมหรือเอื้อผลประโยชน์แก่พวกพ้องแล้ว เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยังเป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในอีกด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานจะต้องตอบตามการรับรู้ที่แท้จริง เพื่อให้ผลการประเมินสามารถสะท้อนระดับคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานได้อย่างแม่นยำ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานนำผลการประเมินพัฒนาไปสู่การปรับปรุงหน่วยงานให้มีคุณธรรมและความโปร่งใสสูงขึ้นได้
- **ผู้ประสานงานการประเมิน (กลุ่ม ก.พ.ร.)** ถือเป็นกลไกที่สำคัญอย่างมากในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยผู้ประสานงานจะต้องทำการศึกษารายละเอียดต่างๆรวมถึงเกณฑ์การประเมินให้เกิดความเข้าใจ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดให้แก่ผู้บริหารและสื่อสารแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์และให้ความสำคัญกับการประเมิน นอกจากนี้ ผู้ประสานงานยังมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบการประเมินหรือผู้รับจ้างประเมิน เพื่อให้การดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ของการประเมินเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

คู่มือการประเมิน ITA 2561 Integrity and Transparency Assessment “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561” ศูนย์ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2561